

فهرستواره

نسخه‌های عکس علوم عقلی اسلامی

کتابخانه، ترمینال و هشتی دائرة المعارف علوم عقلی اسلامی

جلد اول

نسخه‌های ۱-۱۰

۱۳۹۵

فهرستواره نسخه‌های عکسی علوم عقلی اسلامی: جلد اول (نسخه‌های ۱-۱۰۰۰)/[تهیه و ویرایش: مرکز پژوهشی دائرةالمعارف علوم عقلی اسلامی].	عنوان و نام پدیدآور
مؤسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی (ره) انتشارات، ۱۳۹۵-	مشخصات نشر
ج ۱: ۹۷۸-۱۶۴-۱۱-۹۸۰-۴	مشخصات ظاهری
انتشارات مؤسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی (ره) ۱۲۰۸-۱۲۱۲. فهرست‌ها: ۴-۸	فهرست
مرکز پژوهشی دائرةالمعارف علوم عقلی اسلامی؛ ۵۲	فهرست
ج ۱: ۹۷۸-۱۶۴-۱۱-۹۸۰-۴	شابک
فیبا	وضعیت فهرست‌نویسی
ج ۱: نسخه‌های ۱-۱۰۰۰	مترجمات
علوم اسلامی - نسخه‌های خطی - چاپ عکسی - فهرست‌ها	موضوع
منطق - نسخه‌های خطی - چاپ عکسی - فهرست‌ها	موضوع
فلسفه اسلامی - نسخه‌های خطی - چاپ عکسی - فهرست‌ها	موضوع
کلام - نسخه‌های خطی - چاپ عکسی - فهرست‌ها	موضوع
عرفان - نسخه‌های خطی - چاپ عکسی - فهرست‌ها	موضوع
کتابخانه مرکز پژوهشی دائرةالمعارف علوم عقلی اسلامی - فهرست‌ها	موضوع
مؤسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی (ره) مرکز پژوهشی دائرةالمعارف علوم عقلی اسلامی	شناسه افزوده
مؤسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی (ره)	شناسه افزوده
۹۸۱۳۹۵ف۵الف/Z۷۸۳۵	رده‌بندی کنگره
۰۱۶/۲۹۷	رده‌بندی دیویی
۴۲۱۴۷۱۷	شماره کتاب‌شناسی ملی

شماره ردیف ۱۲۰۸
شماره موضوعی فهرست‌ها - ۴
۱۳۹۵-۴

■ فهرستواره نسخه‌های عکس علوم عقلی اسلامی؛ جلد اول: نسخه‌های ۱-۱۰۰۰

● تدوین: مرکز پژوهشی دائرةالمعارف علوم عقلی اسلامی

● ناشر: انتشارات مؤسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی

● نوبت چاپ: اول، بهار ۱۳۹۵

Web: www.aaref.iki.ac.ir

● شمارگان: ۵۰۰

Email: aaref@qabas.net

● قیمت: ۴۴۰۰۰۰ ریال

● دفتر مرکزی: قم، خیابان شهید کوی ممتاز، پلاک ۲۸

● تلفن و شماره: ۰۲۵-۳۷۷۳۳۳۳۶

● شعبه مؤسسه امام خمینی: قم، بلوار امین، بلوار جمهوری اسلامی، مؤسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی

● تلفن: ۰۲۵-۳۲۱۱۳۶۲۹

الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ وَ صَلَّى اللَّهُ عَلَى سَيِّدِ الْأَنْبِيَاءِ وَ الْمُرْسَلِينَ

مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ الطَّيِّبِينَ الطَّاهِرِينَ

پیشگفتار

از آن روزی که آدمی بر آن شد تا حاصل اندیشه و رزی‌های خود را به قید کتابت درآورد و آن را برای آیندگان به یادگار گذارد، «میراث مکتوب» شکل گرفت. میراث مکتوب چنان نقش مهمی در پیشرفت بشر به سوی مدنیت داشته، که گاه خط و نگارش را آفریننده تمدن دانسته‌اند. در این میان، تمدن اسلامی نیز همسو با دیگر تمدن‌ها، از این ابزار بهره‌های بسیاری برداشته است. خوشبختانه جهان اسلام پس از گذر از حوادث بی‌شمار، همچون جنگ‌های صلیبی و درفش مغولان و حمله‌های تیمور و ویرانی‌های کتابخانه‌ها و کتاب‌سوزی‌های فراوان، هنوز بیش از سه میلیون نسخه خطی بر جای مانده دارد؛ که بسیاری از آنها به زیور طبع آراسته نشده است.

اهمیت ندادن به نقش میراث خطی مسلمانان در پیشرفت علمی، نگاه عتیقه‌ای به این میراث را غالب کرده و موجب شده به چاپ رساندن این آثار مورد توجه شایسته قرار نگیرد. البته حتی در

صورت تحقق این آرزو که همه نسخه‌های خطی نیز چاپ شود، پژوهشگران هیچ گاه از مراجعه به نسخه‌های خطی بی‌نیاز نیستند؛ زیرا احتمال چاپ بی‌دقت و غیرعلمی برخی نسخه‌ها، تعدد نسخه‌های یک کتاب و تفاوت‌های آنها با یکدیگر، تصحیف‌هایی که در اثر ناآشنایی کاتبان با نسخه روی داده، و نیز ویژگی‌های برخی نسخه‌ها، مثل حواشی بزرگان بر آثار خود و دیگران، همواره وجود دارد. از این رو، پیوسته باید در هر کار علمی ماندگار، افزون بر نسخه‌های چاپی، به نسخه‌های خطی نیز به گونه‌ای ویژه نظر داشت.

مرکز پژوهشی دائرةالمعارف علوم عقلی اسلامی که با هدف تدوین دائرةالمعارف‌هایی در موضوعات علوم عقلی اسلامی تأسیس شده است، برای تدوین مقالاتی جامع و محققانه باید از همه منابع موجود در این موضوعات بهره گیرد. از این رو، مراجعه به نسخه‌های خطی علوم عقلی اسلامی نیز برای این مجموعه ضروری است.

براین اساس، این مرکز بر آن شد تا انتشار کتابخانه تخصصی کم‌نظیر خود در علوم عقلی، با جمع‌آوری تصاویر نسخ خطی به نفعی، به کتابخانه خود بیفزاید و به این منظور در نیمه دوم سال ۱۳۸۸ «واحد نسخ خطی» را در کتابخانه تخصصی خود تأسیس کرد. هدف این واحد، شناسایی، تهیه، آماده‌سازی، فهرست‌نویسی و بایگانی تصاویر نسخه‌های علوم عقلی اسلامی برای استفاده پژوهشگران در نگارش مقاله‌های دائرةالمعارفی است. واحد نسخ خطی توانسته است در طول این سال‌ها، ضمن برقراری ارتباط و همکاری با برخی از کتابخانه‌های داخل و خارج از کشور و اعزام محققان مرکز به کشورهای هند و ترکیه، و نیز با اسعاده از فضای اینترنت، مجموعه‌ای گسترده، شامل بیش از ۸۰۰۰ نسخه علوم عقلی، حاوی نزدیک به ۲۵۰۰۰ رساله از تصاویر نسخه‌های خطی، و بیش از ۲۰۰۰ کتاب سنگی و سربی علوم عقلی را شناسایی و تهیه کند. دفتر حاضر، نخستین مجلد از فهرستواره‌های نسخه‌های عکسی علوم عقلی اسلامی است که هزار نسخه، شامل ۲۴۲۲ رساله را دربر گرفته است. این نسخه‌ها در ۱۴۳ کتابخانه مختلف نگهداری

می‌شوند. در هر یک از مجلدات بعدی این اثر نیز ۱۰۰۰ نسخه معرفی خواهد شد. در اینجا یادآوری این نکته مناسب است که مرکز پژوهشی دائرةالمعارف علوم عقلی اسلامی، پیش از این اثری را با عنوان فهرست نسخه‌های عکسی علوم عقلی اسلامی منتشر کرده که تفصیل یافته‌ای اثر حاضر است. در کتاب فهرست، افزون بر اطلاعات مندرج در کتاب فهرستواره، آغاز و انجام رساله‌های معرفی شده، همراه با ملاحظات در معرفی رساله‌ها ارائه شده است. در هر جلد از کتاب فهرست پانصد نسخه عکسی معرفی شده و تاکنون دو جلد آن منتشر شده است.

۱. ساختار فهرستواره حاضر

کتاب فهرستواره نسخه‌های عکسی علوم عقلی اسلامی به دو بخش تقسیم می‌شود:

۱-۱. فهرستواره نسخه‌ها

چینش اطلاعات در فهرست نسخه‌ها به ترتیب ذیل است:

- شماره ثبت نسخه و رساله (بیان‌کننده شماره نسخه و رساله در کتابخانه مرکز پژوهشی دائرةالمعارف علوم عقلی اسلامی)؛
- عنوان اصلی و دیگر عناوین (شامل عنوان اصلی و عنوان‌های فرعی و جعلی رساله)؛
- پدیدآوران (شامل نام مؤلف، شارح، مترجم و... همراه با ذکر نقش پدیدآور)؛
- موضوع (بیان‌کننده موضوعاتی که رساله به آنها پرداخته است)؛
- زبان (بیان‌گر زبان رساله)؛
- وضعیت نسخه (شامل تعداد برگ، نوع خط، تعداد سطر و کامل یا ناقص بودن رساله و تعیین نوع نقص آن)؛
- وضعیت کتابت (شامل نام کاتب، محل و تاریخ کتابت)؛

- وضعیت نشر (اشاره به وضعیت نشر رساله فهرست شده با توجه به جست و جوی گوناگون در کتابخانه‌های داخل و خارج کشور)؛
- نسخ دیگر (اشاره به تعداد نسخه‌های این رساله در داخل کشور با ارجاع به فهرستواره دست‌نوشته‌های ایران: دنا)؛
- نسخ مرکز (معرفی نسخه‌های دیگر همین رساله در مرکز پژوهشی دائرةالمعارف علوم عقلی اسلامی)؛
- محل نگهداری (بیان کننده محل نگهداری نسخه اصلی رساله).

۲-۱. نمایه‌ها

هشت نمایه زیر در بخش دوم کتاب ارائه شده است:

- ۱-۲-۱. نمایه عناوین: در این نمایه، همه عنوان‌های اصلی، فرعی و جعلی رساله‌های مندرج در فهرستواره نسخه‌های عکسی علوم عقلی اسلامی را به ترتیب حروف الفبا آورده‌ایم.
- ۲-۲-۱. نمایه پدیدآوران: در این نمایه، پدیدآوران اصلی همراه با عنوان‌های اصلی رساله‌ها آمده است. مراد از پدیدآور اصلی، شخصی است که نقش اصلی را در تولید رساله داشته است. این نقش‌ها شامل تألیف، شرح، ترجمه و مانند آن است.
- ۳-۲-۱. نمایه آثار یا پدیدآور نامعلوم: برای سهولت کار پژوهشگران همه عنوان‌های اصلی، فرعی و جعلی رساله‌هایی که مؤلف آنها نامعلوم مانده، در این قسمت ذکر شده است.
- ۴-۲-۱. نمایه موضوعات: در اینجا همه موضوعات و عنوان اصلی رساله‌ها را به صورت الفبایی آورده‌ایم. بدیهی است در این نمایه، عنوان اصلی به تعداد موضوعات رساله، ذیل هر موضوع تکرار شده است.
- ۵-۲-۱. نمایه کاتبان: نام همه کاتب‌ها در این نمایه آمده است و اگر کاتب به جز کاتب، نقش

دیگری مانند مؤلف، مترجم، محشی و... داشته، آن را نیز در پرانتز یادآور شده ایم.

۱-۲-۶. نمایه تاریخ کتابت: ترتیب چینش این نمایه، از قدیم‌ترین تاریخ تا دوره معاصر است.

۱-۲-۷. نمایه محل کتابت: در این نمایه، مکان کتابت نسخه‌ها، به ترتیب حروف الفبا مرتب شده است.

۱-۲-۸. نمایه محل نگهداری: در این نمایه، نام‌های اختصاری مراکزی که اصل نسخه‌ها در

آنجا وجود دارد، به ترتیب الفبایی آمده است؛ نام تفصیلی مراکز و کتابخانه‌ها را در

اختصارات ابتدای کتاب آورده ایم.

گفتنی است، هر همه نمایه‌هایی که عناوین رساله‌ها را آورده ایم، هر جا میان دو عنوان اشتراک

لفظی وجود داشت، نام نویسنده‌ها را نیز در پرانتز قرار داده ایم. همچنین شماره‌های ارجاعی در

همه نمایه‌ها، شماره رساله است که در متن کتاب آمده است، نه شماره صفحه کتاب.

۲. مزیت‌های فهرستواره حاضر

برخی از مهم‌ترین ویژگی‌های فهرستوار پیش رو بدین قرار است:

۱-۲. ذکر عنوان‌های متعدد یک رساله

۱-۱-۲. در این فهرستواره کوشیده ایم تمامی نام‌های رساله‌ها را، شماره‌ایم، اعم از عنوان‌هایی که خود

پدیدآوران بر اثرشان گذاشته‌اند، یا عناوین کتاب‌های چاپی یا آثار یا حتی عنوان‌های جعلی

که از سوی فهرست‌نگاران بر رساله گذاشته شده است، ناخواسته، هر نامی که رساله را

می‌شناسد، بدان دست یابد. در همه موارد، نخستین عنوان، عنوان اصلی رساله است و پس از

آن، تمامی نام‌های رساله، اعم از نام‌هایی که فهرست‌نویسان برای آن برگزیده‌اند یا بر روی کتاب

چاپی آمده، ذکر گردیده است. عنوان‌های اصلی و فرعی بر اساس این اصول تعیین شده‌اند:

• هر گاه پدیدآور در رساله خود، عنوانی برای اثرش ذکر کرده باشد، آن عنوان، نام اصلی

رساله است.

- در غیر این صورت، عنوانی که فهرستواره دست‌نوشت‌های ایران (دنا) برگزیده، عنوان اصلی است. البته اگر رساله‌ای در دنا به نامی آمده، ولی با توجه به منابع کتاب‌شناختی و تراجم معلوم شد که عنوان اصلی چیز دیگری است، آن عنوان را عنوان اصلی دانسته‌ایم و عنوان دنا را پس از آن ذکر کرده‌ایم.

برای نمونه، از نسخه شماره ۲ فهرستواره حاضر (الوظائف فی المنطق)، سه رساله در کتابخانه‌های گوناگون وجود دارد. عنوان منتخب ما، اعتماد بر حاجی خلیفه در کشف الظنون (ج ۲، ص ۸۰۲) است که از این رساله و پدیدآور آن سخن به میان آورده‌ایم.

الفهرست‌نگار کتابخانه آیت‌الله مرعشی نجفی آن را الوظائف المنطقية نامیده و در دنا (ج ۱، ص ۱۰۸۶) نیز به همین نام آمده است، و فهرست‌نگاران دانشگاه ملک سعود آن را رسالة فی المنطق نامیده‌اند. ما در کنار عنوان اصلی، عنوان مذکور در فهرست کتابخانه آیت‌الله مرعشی نجفی را نیز آورده‌ایم؛ بدین ترتیب: الوظائف فی المنطق = الوظائف المنطقية.

- ۲-۱-۲. در برخی موارد، رساله‌ای از سوی برخی فهرست‌نگاران به اشتباه با عنوان دیگری معرفی شده که در فهرستواره حاضر، عنوان درست آن ثبت گردیده است.

برای نمونه، نسخه ۳۰۴/۱ در کتاب نوادر المخطوطات العربية فی مکتبات ترکیا نوشته رمضان ششن با عنوان مقدمة النظر معرفی شده است. در حالی که عنوان صحیح آن عبارت است از المقدمة البرهانية فی الجدل.

- ۳-۱-۲. در برخی موارد، عنوان مشخصی برای یک رساله در اختیار نبوده است. در این موارد، عنوانی از سوی فهرست‌نگاران مرکز برای آن رساله جعل شده و در قلاب [اقرار گرفته است.

۲-۲. دقت در تشخیص موضوع یا موضوعات رساله

۲-۲-۱. در این فهرستواره، فقط رساله‌های علوم عقلی اسلامی و نیز رساله‌هایی ذکر شده که به نحوی با دائرةالمعارف‌های علوم عقلی اسلامی و مدخل‌های آن مرتبط است. از این رو، در مفهوم علوم عقلی اسلامی توسعه داده شده، گاه رساله‌هایی در موضوعاتی از قبیل طب نیز به دلیل اینکه از سوی برخی اعلام پرآوازه علوم عقلی اسلامی نوشته شده، در این فهرستواره دیده می‌شود؛ مثل رساله ۵۳/۲۱: *الدستور الطبی* نوشته ابن سینا. ۲-۲-۲. در براردی که یک رساله به موضوعات متعددی پرداخته، کوشیده‌ایم همه موضوعات را به ترتیب ذکر در رساله بیاوریم.

۲-۲-۳. تلاش شد تا در عنوان کلی یک علم، به شاخه ثانوی آن نیز تا حد امکان اشاره شود؛ مثل «کلام امامیه» به جای «کلام» یا «تفاسیر عرفانی» به جای «تفسیر».

۲-۲-۴. عرفان و تصوف در این فهرستواره تفکیک شده است؛ با این توضیح که رساله‌های مربوط به مباحث سلوکی و عرفانی عقلی را در موضوع «تصوف»، و رساله‌های مربوط به عرفان نظری را در موضوع «عرفان» جای داده‌ایم.

۲-۳. ذکر دقیق اطلاعات پدیدآور

۲-۳-۱. کشف نقش‌های پدیدآوران

در این فهرستواره، به تمامی پدیدآوران مستقیم یا غیرمستقیم رساله‌ها و نقش آنها در به ثمر نشستن آن اشاره کرده‌ایم. واژگان ماتن (نویسنده متن اصلی)، شارح (شرح کننده متن اصلی)، محشی (حاشیه نویس بر متن، شرح یا حاشیه‌ای دیگر)، مترجم، ناظم (به نظم درآورنده رساله)، مجیب (کسی که به پرسشی پاسخ می دهد)، ملخص (خلاصه کننده متن اصلی) و... خواننده را در این راه یاری می‌رسانند.

۲-۳-۲. تلاش برای یافتن نام پدیدآوران و تاریخ حیات آنها

- در مواردی که نام پدیدآور رساله‌ای در نسخه ذکر نشده یا از سوی فهرست‌نگاران دیگر مراکز «نامعلوم» دانسته شده، کوشیده‌ایم نام پدیدآور را از راه‌های گوناگون به دست آوریم.

برای نمونه، در نسخه شماره ۲ این فهرستواره (الوظائف فی المنطق) نویسنده محمد بن موسی مغربی (ف. ۶۸۳) است که فهرست‌نگاران دانشگاه ملک سعود او را مجهول دانسته‌اند.

- در مواردی که فهرست‌نگاران مراکز دیگر، رساله‌ای را به اشتباه به شخص دیگری نسبت داده‌اند، پدیدآور و آثار رساله را شناسانده‌ایم.

برای نمونه:

- نسخه ۳۰۲ در کتاب نوادر المخطوطات العربیة فی مکتبات ترکیا با عنوان المعارف العقلیة و تباب حکمة الإلهیة معرفی گردیده و به ابوحامد غزالی (ف. ۵۰۵) نسبت داده شده است. اما با توجه به اینکه در برگ ۱۸۴ از نجم‌الدین کبری (ف. ۶۱۷) و در برگ ۱۸۷ از عبدالحکیم سیالکوتی (ف. ۱۰۶۷) و حاشیه وی بر شرح مواقف نام برد شده است، این انتساب صحیح نیست.

- نسخه ۳۲۶۷ در کتاب نوادر المخطوطات العربیة فی مکتبات ترکیا با عنوان الذخیرة لأهل البصیرة به ابوحامد غزالی نسبت داده شده است؛ در حالی که این نسخه در واقع تلخیصی از محمد بن علی عراقی از رساله یاد شده است.

- نسخه ۳۵۹ با عنوان مناهج السیفیة از سوی مرحوم محمدتقی دانش‌پژوه به

محمد بن احمد خویی نسبت داده شده است (نک: فهرست میکروفیلم‌های دانشگاه تهران، ج ۱، ص ۴۹۷)؛ ولی نجیب مایل هروی که این رساله را بر اساس همین نسخه و نسخه‌ای دیگر تصحیح کرده، نام مؤلف را محمد بن احمد جوینی دانسته است.

• نسخه ۴۲۸/۲ با عنوان *بوارق الأکامع فی الرد علی من یحرم السماع بالإجماع* از سوی برخی به احمد غزالی (ف. ۵۲۰) نسبت داده شده است (نک: عبدالله رازی، *تاریخ کامل ایران*، ص ۲۴۸؛ محمد تقی دانش‌پژوه، *سبک‌نامه‌های کتاب*، ش ۱، ص ۱۳۵۳؛ همو، *هنر مردم*، ش ۱۶۲، ص ۱۳۵۵؛ *نشر الأثر*، جواد، *سلطان طریقت*، ص ۲۳۲-۲۶۱؛ هنری جورج فارمر، *تاریخ موسیقی ماوراءالنهر*، ص ۳۵۶)؛ اما احمد مجاهد به صورت مستدل اثبات کرده که این رساله از احمد بن محمد طوسی، از عارفان قرن هفتم است. (نک: مقدمه نسخه منتشر شده این رساله و نیز مقدمه سماع و فتوت از احمد مجاهد)

• در مواردی از سوی برخی مراکز، رساله‌ای به نام *الکتاب فی التوحید* به شخصی نسبت داده شده که هر چند پدیدآور واقعی آن برای ما نیز معلوم نگردید، نادرستی انتساب آن را به شخص مذکور یادآور شده‌ایم.

برای نمونه، نسخه ۴۹۱ با عنوان *بحار العلوم از سوی کاتب* در پایان نسخه و نیز فهرست‌نگاران برخی مراکز به امام صادق علیه السلام نسبت داده شده است؛ در حالی که در مواردی (مانند سطر ۱۰ برگ ۱۰۵ ب) به نام فرقه اشاعره تصریح کرده، عقاید آنان را باز گفته است. آقابزرگ نیز در *الذریعه* (ج ۲، ص ۲۸) شواهدی بر نادرستی انتساب این رساله به امام صادق علیه السلام آورده است.

۲-۳-۳. نشان دادن تردید در انتساب رساله به پدیدآور

- در مواردی که به رغم تصریح کاتب در نسخه یا تصریح فهرست نگاران دیگر مراکز به انتساب رساله به پدیدآوری خاص، در درستی این انتساب تردیدی برای فهرست نگاران مرکز ایجاد شده بود، با قرار دادن نشانه پرسش (؟) در برابر نام مزبور، تردید خود را نشان داده‌ایم.

برای نمونه:

- نسخه ۴۵۴ با عنوان *منهاج العابدین الی جنة رب العالمین* در نسخ خطی فراوانی که از آن باقی مانده و نیز تعداد بسیار شروح و تلخیصات آن، به غزالی منسوب شده است؛ اما این عربی در رساله *محاضرة الأبرار و مسامرة الأخیار* (چاپ مصر، ۱۳۲۴، ص ۱۲۵) آن را به *ابوالحسن علی المسفر السبتي* نسبت داده است. به گفته ابن عربی، او زاهدی بوده که در منطقه سبته وی را ملاقات کرد و افزون بر رساله *منهاج العابدین* رساله *التفخ و التسویه* را نیز نگاشته است.
- رساله ۴۲۱/۵ شرحی بر کتاب *خلع النعلین فی الوصول الی حضرة الجمعین* نوشته *ابوالقاسم بن قیسی* (ف. ۴۶) در مؤلفات او ذکر شده است و کاتب نام ماتن را در برگ های ۱۳۷ و ۱۵۳ آورده است. عثمانی *یحیی* در *مؤلفات ابن عربی* (ص ۳۰۵ و ۳۹۱-۳۹۲) از کتابی منسوب به ابن عربی با عنوان *خلع النعلین فی الوصول الی حضرة الجمعین* یاد می کند و با انتساب این رساله به ابن عربی موافق نیست و آن را تألیف *عبدالله بوسنوی* (ف. ۱۰۵۴) می داند.

۲-۳-۴. نشان دادن تردید در تاریخ حیات پدیدآور

- در مواردی که تاریخ قطعی حیات پدیدآوران روشن نبود، با آوردن نشانه پرسش (؟)

تردید خود را نشان داده‌ایم.

۴-۲. ذکر روشن‌تر وضعیت کتابت نسخه

۴-۲-۱. در این فهرستواره، مشخصات وضعیت کتابت نسخه ذیل هر رساله آمده است. در دیگر مراکز، معمولاً پس از گزارش تمام رساله‌های یک نسخه، که گاه تعدادشان به ده‌ها رساله می‌رسد، اطلاعات وضعیت کتابت ذکر می‌شود و این امر، دسترسی آسان مخاطب را به این اطلاعات دشوار می‌کند.

۴-۲-۲. نام کاتب، امر موادی که از سوی فهرست نگاران نسخ خطی دیگر مراکز، مجهول مانده است، ذکر می‌کند.

۴-۲-۳. در مواردی که کاتب معرفی شده از سوی دیگر فهرست نگاران، مورد تردید بود، تردید خود را با آوردن نشانه‌های (؟) نشان داده‌ایم.

۴-۲-۴. وضعیت سلامت و نقص نسخه، اطلاعاتی که کامل، ناقص الاول، ناقص الآخر و ناقص الطرفین مشخص کرده‌ایم.

۴-۲-۵. تاریخ روز، ماه و سال کتابت نسخه را اساس اطلاعات وجود در نسخه یا اطلاعات ارائه شده از سوی فهرست نگاران مراکز خطی، منعکس شده است. در صورتی که هر گونه تردیدی در این مورد به نظر رسیده باشد، با آوردن (؟) تردید خود را نشان داده‌ایم.

۴-۲-۶. نوع خط به کار گرفته شده از سوی کاتب، در قالب نسخ، نسخعلیق، شکسته و... مشخص شده است.

۴-۲-۷. ذکر دقیق تعداد اوراق رساله‌ها و برگ آغاز و انجام آنها با استفاده از حروف الف (برای روی برگ) و ب (برای پشت برگ) صورت گرفته است. این امر در مجموعه رساله‌ها، ضرورت و اهمیت بسیار دارد.

۵-۲. گزارشی از وضعیت نشر

۵-۲-۱. کوشیده‌ایم با جست‌وجو در کتابخانه‌های داخلی و خارجی، اطلاعات مربوط به وضعیت نشر هر رساله را در اختیار مخاطب قرار دهیم.

۵-۲-۲. در صورت تعدد نشر یک رساله، کوشیده‌ایم به چاپ‌های معتبرتر و جدیدتر آن ارجاع دهیم.

۶-۲. معرفی نسخ دیگر رساله در سایر کتابخانه‌های ایران

۶-۲-۱. با مراجعه به دنا و ارجاع به آن، تعداد دیگر نسخه‌های موجود آن رساله را در کتابخانه‌های ایران نشان داده‌ایم.

۶-۲-۲. گاهی نسخی در مجموعه دنا معرفی نشده که در این صورت، به محل نگهداری آن ارجاع داده‌ایم.

۷-۲. معرفی دیگر نسخه‌های موجود در مرکز

در صورتی که نسخه‌های دیگری از رساله‌ای در مرکز پژوهشی دائرةالمعارف علوم عقلی اسلامی وجود داشته باشد، شماره آن را در این قسمت نشر کرده‌ایم.

۳. گزارشی از برخی نسخه‌های نادر معرفی شده در این فهرستواره

۱-۳. نسخ نادر از جهت مؤلف و ناموجود بودن در ایران

- فلوطین (ف. ۲۷۰م): رساله‌ای فرقی‌ریوس فی تحقیق نعم الله علی الغنم و إثبات الزهد جواباً إلیه عن سؤال کان سبق إلیه (نسخه ۳۰۳، مکتوب در قرن هفتم).
- ابوحنیفه، نعمان بن ثابت (۸۰-۱۵۰): وصایایابی حنیفة لابنه حماد (نسخه ۸۲۰/۴).
- عبدالرحمان بن محمد بکری صقلی (ف. ۳۸۰): الشرح والبيان لما أشکل من کلام سهل بن عبداللہ التستری (نسخه ۳۴۲).
- عبداللہ بن عبدالرحمان؛ ابن ابی زید (ف. ۳۸۶؟): واجب أمور الدیانات (نسخه ۴۱۱/۷).
- ابوالحسن خرقانی (۳۵۲-۴۲۵): شجرة شیخ ابوالحسن خرقانی (نسخه ۵۷۰/۴).

- ابن سینا (ف. ۴۲۸): الحکمة المشرقية (نسخه‌های ۳۳۷ و ۳۸۲/۸۱).
- همو: المختصر الأوسط فی المنطق (نسخه ۳۸۳، مکتوب در ۵۲۸).
- همو: [الحکمة (رسالة فی)] (نسخه ۳۳۹).
- همو: المبدء و المعاد (نسخه ۸۱۵/۷۸).
- همو: الهدایة فی الحکمة (نسخه ۹۸۵/۱).
- حسن بن احمد سمرقندی (ف. ۴۹۱): ذکر ما فی هذه الأمة من الأبدال و إثبات ذکرهم و صفاتهم (نسخه ۳۲۳/۲، مکتوب در ۵۸۵).
- حسین بن محمد رافع اصفهانی (ف. ۹۵۰۲): چهار رساله رساله فی أن فضیلة الإنسان بالعلوم؛ رساله فی فکر الواصل؛ رساله فی آداب مخالطة الناس؛ رساله فی مراتب العلوم و الأعمال الدینیة (نسخه ۱۰۵، مکتوب در قرن هشتم).
- سلیمان بن ناصر انصاری (ف. ۵۱۱): شرح الإرشاد (نسخه ۱۰۰۰ مکتوب در دهه آخر شعبان ۵۱۷).
- ابن برجان، عبدالسلام بن عبدالرحمان (ف. ۹۰۳۶): تفسیر ابن برجان: تنبیہ الأفهام إلى تدبر الكتاب الحکیم و تعرف الآیات و النبأ العظیم (سه جلد) نسخه‌های ۸۶۷-۸۶۵.
- عمر بن محمد نسفی (ف. ۵۳۷): شرح الأصول التي اعتاد عليها مسائل كتب السادة الحنفية (نسخه ۳۲۸/۲).
- سعدالدین حمویه (ف. ۵۶۰): رساله فی ظهور خاتم الولاية (نسخه ۷۱۰/۳).
- همو: كشف الغطاء و رفع الحجاب (نسخه ۷۱۵/۲).
- همو: كشف المحجوب (نسخه ۸۷۰/۲).
- شیخ اشراق (ف. ۵۸۷): الواردات و التقديسات (نسخه ۳۲۱/۱، مکتوب در اواسط رمضان ۶۵۲).
- همو: التقديسات (نسخه ۳۰۱، مکتوب در ۷۳۵).

- محمد بن عبد الملك ديلمى (زنده در ۵۸۹): مهمات الواصلين من الصوفية (نسخه ۵۸۰/۴ و ۵۸۰/۱۰).
- همو: الجمع بين التوحيد والتعظيم (۵۸۰/۱۱).
- همو: المسائل الملمّعة بالوقائع البدائع المبرهن بدلائل الشرع (نسخه ۵۸۰/۱۲).
- همو: مرآة الأرواح (نسخه ۵۸۰/۲ و ۶۰۰/۲ مکتوب در اواخر ربيع الثانى ۶۹۰).
- همو: إصلاح الأخلاق و مفتاح الأغلاق على معارج الطالبين و مدارج السالكين (نسخه ۵۸۰/۳).
- همو: غایة الإمكان فى دراية المكان (نسخه ۵۸۰/۸).
- همو: عجائب المعارف و بدائع الغرائب (نسخه ۵۸۰/۹).
- همو: منتخب معجک النبوس و مرشد المحبوب (نسخه ۶۰۰/۳).
- همو: معرفة التوحيد (نسخه ۸۳۲).
- قطب الدين اصفه‌بذی (د. ۵۹۱): السلوك والأحوال دون العلوم والأقوال (نسخه ۳۳۱/۲، مکتوب در ۷۸۲).
- محمد بن مسعود مسعودی غزنوی (قرن ششم): المباحث والشکوک یا تعلیقة على الإشارات والتنبيهات لابن سینا (نسخه ۳۵۲/۱۱).
- عبد الرحمن بن علی حسینی (قرن ششم): شرح الاعمال الصالحة للشيخ الطوسي (نسخه ۳۱۱/۱، مکتوب در یازدهم ربيع الثانى ۵۹۰).
- محمود بن احمد فاریابی (ف. ۶۰۷): خالصه الحقائق (نسخه ۶۸۵).
- مجد الدين بغدادی (ف. ۶۰۷): اجازة مجد الدين بغدادی به رضى الدين على لالا (نسخه ۵۲۵/۱۰).
- همو: بیان المحجة (نسخه ۵۲۵/۲۵).
- همو: مراتب موجودات (نسخه ۵۲۵/۲۶).

- نجم الدین کبری (ف. ۶۱۸): /إجازة نجم الدین الکبری به محمد بن عمر البخاری (نسخه ۵۲۵/۱۹).
- همو: /إجازة نجم الدین الکبری لابن هيثم (نسخه ۵۲۵/۲۰).
- همو: /إجازة الشيخ نجم الدین الکبری لشرف الدین زین الإسلام محمد بن ... (نسخه ۵۲۵/۵).
- همو: /إجازة الشيخ نجم الدین الکبری لمحمد بن عبد الله الخرقان (نسخه ۵۲۵/۶).
- همو: /إجازة نجم الدین الکبری للشيخ علی بن سعید لالا (نسخه ۵۲۵/۸).
- همو: /إجازة نجم الدین الکبری لسعد الدین الحموی (نسخه ۵۲۵/۱۰ و ۶۰۰/۶).
- همو: /إجازة نجم الدین الکبری لمحمد بن أبی بکر البورنی (نسخه ۵۲۵/۷).
- همو: نصيحة الخراسانی (۵۲۵/۱۵).
- همو: وصية نجم الدین کبری به شیخ زکری بن علی بن حسین جویونی (نسخه ۵۲۵/۱۳ و ۵۲۵/۱۴).
- همو: [نه پرسش از نجم الدین کبری] و پاسخ آنها / (نسخه ۵۲۵/۱۶).
- همو: نسبة خرقه سيف الدين البخاري (نسخه ۶۰۰/۷) مکتوب در اواخر ۶۹۱.
- ابن قدامه (ف. ۶۲۱): /إثبات صفة العلو لله الواحد المهار (نسخه ۷۵۰).
- سيف الدين علی بن محمد آمدی (ف. ۶۳۱): /كشف التوريات فی شرح التنبيهات (نسخه ۳۸۶، مکتوب در ۶۱۶).
- ابن عربی، (ف. ۶۳۸): /أسرار تكبيرات الصلاة (۵۱۰/۱۴).
- همو: نتائج الأذکار فی المقرئين والأبرار (نسخه ۵۱۰/۴).
- همو: فضل شهادة التوحيد و وصف توحيد الموقنين (نسخه ۵۳۰/۱).
- همو: جواب سؤال ابن سودکین عن أعلى المراتب والأحوال (نسخه ۵۱۰/۱۳).
- رضى الدين علی لالا: (ف. ۶۶۴۲): /طريق السلوك (نسخه ۵۲۵/۲۷).
- همو: الآيات والأحاديث الدالة على الذكر (نسخه ۵۲۵/۲۸).

- ابن سودکین نوری (ف. ۶۴۶): النص الإدريسی (نسخه ۵۱۰/۲۴)
- همو: شرح مشاهد الأسرار القدسية و مطالع الأنوار الإلهية (نسخه ۵۵۰).
- علی بن بدیع بندهی (ف. ۶۵۲): رسالة فی دلالة الألفاظ وما يتعلق بها (نسخه ۳۱۹/۲، مکتوب در اواسط رجب ۷۲۴).
- عمر بن أحمد دولی (ف. ۶۵۸): شرح الإرشاد فی علم الخلاف والجدل لمحمد بن محمد العمید (نسخه ۳۱۶، مکتوب در ۶۲۴).
- ابراهیم ابهری (ف. ۴۶۰): سه رسالة بیان الأسرار، المطالع وزبدة الحقایق (نسخه ۳۷۶).
- همو: رسالة تقریر حلیه الفقیر (نسخه ۳۲۲).
- همو: زبدة الأسرار، نسخه ۸۳۰ مکتوب در ۱۴ جمادی الاول ۶۸۸
- فتح بن موسی خضری (ف. ۶۶۳): نظم الأنماط المبدعات من کتاب الإشارات لابن سینا (نسخه ۳۵۱).
- صدرالدین محمد بن اسحاق قونری (ف. ۴۶۷۳): رسالة فی أمر المهدي (نسخه ۳۶۹/۴۰).
- همو: زبدة التحقيق ونزهة التوفيق فی شرح النص فی تحقیق الطور المخصوص (نسخه ۵۵۵/۳).
- احمد بن ابراهیم واسطی (ف. ۶۷۷): مفتاح طریق الأولیاء واهل البیت من العلماء (نسخه ۳۱۴/۱).
- سراج‌الدین محمود ارموی (ف. ۶۸۲): الوسائل إلى تحقیق الاشیاء (نسخه ۳۲۰/۱).
- ابن کمونه (ف. ۶۸۳): شرح الأصول والجمال فی مهمات العلم والعمل (تألیف شده در ۲۷ شعبان ۶۷۱، نسخه ۳۵۳، مکتوب در رمضان ۶۷۴ و نسخه ۴۱۶ مکتوب در ۱۰۸۶).
- حسن بن حمزه بلاسی شیرازی (قرن هفتم): تحفة العباد فی معرفة المبدء والمعاد (نسخه ۳۷۷/۵، مکتوب در چهارم رجب ۷۴۹).
- ابراهیم بن سعد نخجوانی (قرن هفتم): نقض قواعد الإشارات وكشف تمويه الشفاء و

النجاة (نسخه ۳۵۴).

- محمد بن اسعد تستری (ف. ۷۳۲): الفصول الأشرفية فی الأصول البرهانية والكشفية (نسخه ۳۵۰، مکتوب در ۷۱۰).
- علاء الدولة سمعانی (ف. ۷۳۶): فصول الأصول (نسخه ۵۷۵/۱ مکتوب در ربیع الثانی ۷۷۶).
- عبدالله بخاری (زنده در ۷۳۶): مشارق النصوص عن غوامض الفصوص (نسخه ۶۲۱ مکتوب در ۸۷۳).
- یوسف بن عبدالله کردی کورانی (ف. ۷۶۸): ریحان القلوب فی التوصل إلى المحبوب (نسخه ۴۳۲/۷، مکتوب در ۸۹۱).
- همو: بیان اسرار الطائفة (نسخه ۴۳۵/۱۴).
- عبدالله بن خلیل بسطامی (ف. ۷۹۴): رسالة الإحسان فی بیان فضيلة شعب الإيمان (نسخه ۸۷۰/۱).
- محمد بن محمد ورادی (ف. قرن ۸): شرح الفصوص لابن العربی (نسخه ۷۰۵).
- جمال الدین خلوتی (ف. قبل از ۸۰۱): مرشد السالكين (نسخه ۸۸۵/۱ مکتوب در شعبان ۸۰۱).
- همو: منقذ الهالكين (نسخه ۸۸۵/۲ مکتوب در دهه اول جمادی الثانی ۸۰۱).
- علاء الدین محمد بن محمد بخاری (ف. ۸۴۱): فاضل القلوب فی ناصحة الموحدين فی نقض فصوص الحکم (نسخه های ۳۷۹/۲ و ۳۹۱).
- محمد بن احمد اشمنونی (ف. ۸۸۱): الخلاصة المرضية فی معرفة ملوک الصوفية (نسخه ۴۳۲/۲).
- قطب الدین محمد بن محمد ازنیقی (ف. ۸۸۵): فتح مفتاح الغیب (نسخه های ۲۷۸، ۳۹۸، ۴۱۳/۳ و ۸۴۰).
- محمد بن صالح ابن الکاتب (ف. ۸۵۵): منتهی المشتبه علی الفصوص (نسخه ۳۴۰/۲).

- شیخ عبدالله الهی (ف. ۸۹۶): مواجد الذوق فی شرح مفتاح الغیب (نسخه ۴۳۰).
- محمود بن محمد خوافی (قرن نهم): منهاج الطالبین (نسخه ۳۸۵).
- علی بن محمد بسطامی معروف به مصنفک (قرن نهم): شرح القصیده الروحانیة (نسخه ۳۷۴/۲).
- یحیی بن علی فاسی (قرن نهم): مرآة الناظرین فی شرح منازل السائرین (نسخه ۳۸۷، مکتوب، در ۸۳۷).
- یزید خلخالی (ف. قرن ۹): خلاصة العقاید (نسخه ۶۳۵/۵).
- محمد بن عربیج و علی کندی (تولد: ۹۶۴): الکفاة الوفیة فی ایضاح بعض کلمات الصوفیة (نسخه ۸۷۹).
- عبدالمحسن بن سلمان کمرانی (ف. ۱۰۴۰): جامع الأسرار (نسخه‌های ۸۳۵ و ۸۳۶).
- عبدالله یوسوی (ف. ۱۰۵۴): تراجم عرائس النصوص در شرح فصوص الحکم ابن عربی (نسخه ۳۳۶).
- همو: سه رساله شرح القصیده العجیبة فی ترتیب مراتب الوجود، المستوی الاعلی فی المشرب الاحلی فی تفسیر قوله تعالی «وکان عرش علی الماء» و القصیده فی ترتیب مراتب الوجود (نسخه ۴۳۵).
- شیخ مصطفی قوج زاده (ف. ۱۰۷۲): شرح مفتاح الغیب (نسخه ۴۳۹).
- عثمان بن فتح الله فضلی (ف. ۱۱۰۲): مصباح القلب فی شرح مفتاح الغیب (نسخه ۴۳۸).
- محمد بن محمد تافلاتی (ف. ۱۱۹۱): الفتح الصدیقی فی توجیه کلام الشیخ الأكبر (نسخه ۷۰۱).

۲-۳. نسخ نادر از جهت خاص بودن موضوع

- نسخه ۳۲۲: دو رساله با عناوین الفقر و حلیة الفقیر در تصوف نگاشته اثیرالدین ابهری (ف).

۹۶۶۰) که عموماً او را منطق دان و حکیم معرفی کرده‌اند و تاکنون اثری از وی در تصوف معرفی نشده است.

• نسخه ۴۹۸: دین الله الغالب علی کل منکر مبتدع کاذب نوشته عثمان بن سلیمان جلیلی (ف. ۱۲۴۵) در نقد فراماسونری.

• ازهاق الباطل فی رد شبه الفرقه الوهابیه: تألیف امام الحرمین محمد بن عبدالوهاب همدانی (ف. ۱۳۰۳) مکتوب به دست محمد نجف آبادی در محرم ۱۲۸۳. مؤلف به برخی نوشته‌های محمد بن عبدالوهاب در دفع از وهابیت دست یافته و در مقام پاسخ به آنها برآمده است (نسخه ۹۴۷).

۳-۳. نسخ نادر از جهت کتابت به دست مؤلف

• محیی الدین ابن عربی (ف. ۶۳۱): الباء، کتابت در بیت المقدس در ۶۰۲ (نسخه ۵۳۰/۲).

• همو: تاج التراجم، کتابت در نوزدهم شوال ۶۱۷ (نسخه ۵۳۰/۴).

• همو: الجلاله، کتابت در سیزدهم صفر ۶۰۵ (نسخه ۵۳۰/۷).

• همو: شواهد الحق فی القلب، کتابت در قرن هفتم (نسخه ۵۳۰/۵).

• همو: جواب سؤال ابن سودکین عن اعلی المراتب و الاحوال، کتابت در قرن هفتم (نسخه ۵۳۰/۶).

• همو: الأزل، کتابت در قرن هفتم (نسخه ۵۳۰/۸).

• محمد بن اسعد تستری (قرن هشتم): الفصول الأشرفیه فی الأصول السریه و الکشفیه (نسخه ۳۵۰، تألیف و کتابت ۷۱۰).

• هبة الله بن احمد طرازی (ف. ۷۳۳): التبصره فی أصول الدین علی مذهب الإمام أبی حنیفه، کتابت چهارشنبه دوم ربیع الاول ۷۲۰ (نسخه ۹۹۵).

• محمد بن احمد بسطامی (ف. ۸۰۷)، تذکره المرید لطلب المرید، کتابت در حلب در پنجشنبه پانزدهم رجب ۷۹۷ (نسخه ۹۱۳).

- محمد بن حمزه فناری (ف. ۸۲۴): مصباح الأنس فی شرح مفتاح غیب الجمع والوجود (نسخه ۳۹۷).
- شیخ مکی (ف. قرن ۹): ناصحة الهائمین و فاتحة الحائمین، تألیف و کتابت در هفتم جمادی الاول ۸۵۶ (نسخه ۹۰۰).
- محمد بن محمد قطبی از نیقی (ف. ۸۸۵): فتح مفتاح الغیب (حواشی نسخه‌های ۳۹۸ و ۴۱۳/۳).
- شیخ عبد الله الهی (ف. ۸۹۶): مواجد الذوق فی شرح مفتاح الغیب (نسخه ۴۳۰، مکتوب در ادرم برای سلطان محمد خان بن مراد خان در ۸۸۰).
- علی بن محمد طوسی (ف. ۹۸۸؟)، شرح مطالع الأنوار، کتابت در قرن نهم (نسخه ۹۹۰).
- یوسف بن حسن کسینی (ف. ۹۰۶): رسالة فی عقائد الفرقة الناجية من الفرق الإسلامية (نسخه ۳۴۵).
- علی بن سلطان محمد قاری هروی (ف. ۱۰۱۴): جمع الوسائل فی شرح الشمائل النبوی ﷺ، کتابت در نیمه شعبان ۱۰۰۸ (نسخه ۱۰۱۳).
- عثمان بن فتح الله فضلی (ف. ۱۱۰۲): مصباح العبد فی شرح مفتاح الغیب (نسخه ۴۳۸، مکتوب در جمعه سوم جمادی الثانی ۱۰۹۷).
- محمد بن علی اصغر نوری (ف. قرن ۱۳)، تنزیه العجج عن نس العیث، کتابت در جمادی الاول ۱۲۴۶ (نسخه ۸۴۷).
- محمد بن فرج الله قاضی دزفولی (ف. قرن ۱۳): مائة حدیث، کتابت در ۱۲۷۳ (نسخه ۸۰۴).
- محمد کاظم عصّار (۱۲۲۶-۱۳۱۵ ش): مواهب الرضویة فی دفع الشبهات المقولة و المنویة، کتابت در ۱۳۰۸ ش (نسخه ۸۲۸).

۴-۳. نسخ نادر از جهت کتابت به دست مشاهیر علوم عقلی

- نسخه ۳۷۶: حاوی رساله‌های مهمی از اثیرالدین ابهری با عناوین بیان الأسرار، المطالع

وزیلة الحقایق مکتوب در ۶۲۷ به دست علی بن عمر کاتبی قزوینی شاگرد ابهری و مؤلف رساله منطقی معروف شمسیه. ابهری در برگ ۱۰۵ ب ضمن ترقیمه نسخه چنین نوشته است: «قرء علی هذا الكتاب الإمام الفاضل العالم الكامل المتین الأوحد نجم الملة والدين شرف الإسلام والمسلمين سيد الحكماء والمحققين جنب العراق علی بن عمر بن علی القزوينی فرآه جامعة للبحث والإيقان... وانتهی البحث والقراءة فی أول شهر ذی الحجة سنة سبع وعشرين وستمائة. کتبه مؤلف الكتاب المفضل بن عمر بن المفضل الأبهري».

- نسخه ۷۰۵: شرح الفصوص لابن العربی: شارح محمد بن محمد وراذی (ف. ۸) و کاتب به گفته علی بن یحیی: مؤلفات ابن عربی (ص ۴۸۲) - همان عبدالله بوسنوی (۹۹۲-۱۰۵۴) یکی از شارحان فصوص ابن عربی است که این شرح را در آخر ربیع الاول ۱۰۰۰ استنساخ کرده است. البته پذیرش نسخه همان یحیی قدری دشوار می نماید؛ زیرا مطابق این اعتقاد باید گفت بوسنوی در هشت سالگی این نسخه را کاتب کرده است، مگر آنکه بتوان در سال تولد بوسنوی مناقشه کرد.

۳-۵. نسخ خاص از نظر تاریخ کتابت

- الإیمان ومعالمه وسنته واستکماله ودرجاته، تألیف ابو عبید قاسم بن سلام (۹۱۵۴-۹۲۲۴) مکتوب در ۴۸۸ (نسخه ۷۱۱).
- شرح الإرشاد، تألیف سلیمان بن ناصر انصاری (۵۱۲)، مکتوب در ماه آخر شعبان ۵۱۷ (نسخه ۱۰۰۰).
- المصاییح فی تفسیر القرآن العظیم، نوشته حسین بن علی وزیر مغربی (ف. ۴۱۸) مکتوب در قرن ششم (نسخه ۸۹۸).
- دلائل النبوة (الجزء السادس من ...)، تألیف ابونعیم احمد بن عبدالله (۳۳۶-۴۳۰)

- مکتوب به دست عز بن فضائل در هفتم محرم ۶۰۰ (نسخه ۸۸۷).
- کرامات الأولیاء، تألیف هبة الله بن حسن لالکائی (۴۱۸) مکتوب در رمضان ۶۲۲ (نسخه ۸۵۹/۲).
- شرح الإشارات و التنبیها، نوشته خواجه نصیر الدین طوسی (۵۹۷-۶۷۲) مکتوب به دست احمد بن محمد سمرقندی در شهر مراغه در اواسط جمادی الاول ۶۶۱ (نسخه ۸۸۰).
- تونس العشاق، نوشته شیخ اشراق یحیی بن حبش سهروردی (ف. ۶۲۲) مکتوب به دست مبارک بن اسیل قرطاسی در بیست و نهم ذیحجه ۶۸۶ (نسخه ۷۳۰/۱).
- تحصیل السیادة، نوشته ابن سینا (۳۷۰-۴۲۸)، مکتوب در ۷۳۳ (نسخه ۹۳۹).
- الأجوبة عن المسئلة الفاحرة رداً علی الملة الکافرة، نوشته احمد بن ادریس قرافی (۶۲۶-۶۸۴) مکتوب به دست خلیل بن علی در صفر ۷۳۷ (نسخه ۹۳۷).
- التسلید فی شرح التمهید لقواعد التوحید یا شرح حسین بن علی صغناقی (ف. ۷۱۰) بر التمهید لقواعد التوحید، میمون بن محمد نسی (ف. ۵۰۸) مکتوب به دست الیاس بن یعقوب در اواخر ذیقعه ۷۴۴ (نسخه ۱۵۰).
- شرح الموجز و شرح المقدمة فی المنطق، نوشته علی بن محمد بندی (ف. قرن ۷) مکتوب در چهاردهم ذیقعه ۷۴۴ (نسخه ۹۳۲).
- شرح حکمة الاشراق، نوشته قطب الدین محمود بن مسعود شیرازی (۶۳۴-۷۱۰) مکتوب در دهم ربیع الاول ۷۸۷ (نسخه ۹۸۰/۱).

یادآور می شویم تمامی تاریخ های مندرج در کتاب حاضر، هجری قمری است، جز در مواردی که به شمسی (ش)، میلادی (م) یا قبل از میلاد بودن (ق.م) تصریح کرده ایم.

سپاسگزاری

روشن است که این مجموعه حاصل تلاش جمعی از پژوهشگران علوم عقلی و متخصصان نرم‌افزاری و مدیران اجرایی است که هر کدام در فراهم آوردن این دستاورد نقشی ویژه داشته‌اند. هر چند نام همه این افراد در آغاز این کتاب آمده است، جا دارد از سه پژوهشگر ارجمند به صورت ویژه قدردانی کنیم: جناب آقای دکتر ابراهیم نوئی که کار علمی استخراج و ثبت ویژگی‌های نسخ خطی را به عهده داشتند و در تهیه همین مقدمه نیز زحماتی متحمل شدند، جناب آقای دکتر محمد سوری که واحد نسخ خطی در این مرکز با تلاش ایشان تأسیس شد و در طول این مسیر نیز از مشاوره ایشان بهره‌مند بودیم و جناب آقای محمود سوری که مسئولیت واحد نسخ خطی مرکز را عهده‌دار بوده‌اند و ویراستاری علمی و ادبی این اثر را نیز به انجام رسانده‌اند.

در پایان خدای متعال را با سپاس بابت نظام جمهوری اسلامی و رهبری‌های داهیانیه امام خمینی (ره) و جانشین برحق ایشان، حضرت آیت‌الله العظمی خامنه‌ای (مدظله‌العالی) که این اثر در سایه وجود ارزشمند ایشان به ثمر رسیده، و نیز به وجود پربرکت ریاست عالییه این مرکز، علامه فرزانه حضرت آیت‌الله مصباح یزدی (دامت برکاته) که با راهنمودها و حمایت‌هایشان در مراحل مختلف ما را یاری کردند، حمد و سپاس می‌گوییم و امیدواریم تلاش دست‌اندرکاران این مرکز مورد رضایت حق تعالی و عنایت ویژه امام عصر (عجل الله تعالی فرجه) قرار گیرد.

احمد ارتقایی

رئیس مرکز پژوهشی

دائرة المعارف علوم عقلی اسلامی

بهار ۱۳۹۵

فهرست

فهرستواره نسخه‌های ۱-۱۰۰۰ ۳۵-۵۶۲

نمایه‌ها

عناوین	۵۶۵
پدیدآوران	۶۲۵
آثار با پدیدآور نامعلوم	۶۷۵
موضوعات	۶۸۱
کاتبان	۷۲۹
تاریخ کتابت	۷۳۹
محل کتابت	۷۵۳
محل نگهداری	۷۵۵

تصاویر برخی نسخه‌های نفیس ۷۵۹